

สรุปการประชุมการติดตามโครงการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาหน่วยจัดการจังหวัดระดับที่มี
จุดเน้นสำคัญ (Node Flagship) ในพื้นที่ภาคใต้ (สงขลาและนครศรีธรรมราช)

คณะทำงาน Node Flagship จังหวัดนครศรีธรรมราช

วันที่ 2 พฤศจิกายน 2564

ณ ห้องประชุมออนไลน์ zoom

สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ดร.กุลทัต หงส์ขยางกูร สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

โครงการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาหน่วยจัดการจังหวัดระดับที่มีจุดเน้นสำคัญ (Node Flagship) ในพื้นที่ภาคใต้ (สงขลาและนครศรีธรรมราช)

ขอบเขตเนื้อหาการประเมินแนวทางการวิเคราะห์ผลลัพธ์

1. การเกิดผลลัพธ์ตามประเด็นยุทธศาสตร์

1.1 ผลลัพธ์ของโครงการย่อย

- Outcome alignment
- คุณภาพโครงการ
- ความสอดคล้องของผลลัพธ์กับ outcome alignment
- ความก้าวหน้าในการบรรลุผลลัพธ์/ตามแผน

1.2 การเกิดพื้นที่ต้นแบบ ระดับความสำเร็จของโครงการย่อยที่เป็นพื้นที่ต้นแบบ

1.3 การส่งต่อผลลัพธ์และพื้นที่ต้นแบบ

1.4 ความสามารถของหน่วยจัดการในการทำให้เกิดผลลัพธ์โครงการย่อยตามประเด็น
ยุทธศาสตร์

- ความสอดคล้องของผลลัพธ์กับประเด็นปัญหา
- แขนงนำเข้าใจแนวทางผลลัพธ์ที่คาดหวัง
- การออกแบบการดำเนินงานครอบคลุม
- การสนับสนุนและเสริมพลังอย่างต่อเนื่อง

2. ประสิทธิภาพของหน่วยจัดการในการทำงานร่วมกับเครือข่าย

- ระดับความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคียุทธศาสตร์กับ NF
- ความสามารถในการวิเคราะห์ภาคีและการทำงานร่วมเพื่อขับเคลื่อนงานให้บรรลุเป้าหมาย

ที่กำหนด ประเมิน 6 ปัจจัย

1. แนวคิดการทำงานแบบร่วมภารกิจ
2. โอกาสการสร้างเป้าหมายร่วม
3. การมีแผนการทำงานร่วม
4. การสื่อสาร & การสร้างความไว้วางใจ
5. การร่วมผลลัพธ์ & ทรัพยากร
6. การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา

3. ประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยจัดการ

3.1 ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงผลลัพธ์

- ความเข้าใจในการทำงานแบบ NF
- ความเข้าใจในการทำงานของ NF ในฐานะตัวแทน สสส.
- โครงสร้าง และ workflow
- การทำ ARE
- การบริหารความเสี่ยง
- ความสามารถในการสรุปและส่งต่อบทเรียนในระดับประเด็นยุทธศาสตร์

3.2 สมรรถนะที่เสี่ยง

- การออกแบบ วิเคราะห์ ใช้ข้อมูล
- ให้ความรู้เชิงประเด็น & กระบวนการ
- การหนุนเสริมพื้นที่
- สังเคราะห์บทเรียน

ผลกระทบบวก/ลบ

4. บทเรียนระหว่างทาง ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยอุปสรรค และการก้าวข้ามขีดจำกัด

รศ.ดร.อุไร จเรประพาส

โครงสร้างและแนวทางการดำเนินงานโครงการ Node Flagship จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้รับผิดชอบโครงการ : รศ.ดร.อุไร จเรประพาส คณบดีสำนักวิชาการพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย
วลัยลักษณ์

หน้าที่

1. กำหนดทิศทางการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย
2. หนุนเสริมและเฝ้าอำนวยการทำงานของทีมงานทุกทีม
3. ประสานและเชื่อมโยงกับภาคียุทธศาสตร์ในทุกระดับ
4. เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้จัดการโครงการ (Project Manager)
5. บริหารทรัพยากรให้เอื้อต่อการดำเนินงาน

ผู้จัดการโครงการ : ศาสตราจารย์ ดร.จกกลณี เรืองอัมพร อาจารย์ สำนักวิชาการพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

หน้าที่

บริหารจัดการโครงการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดโดยการประสานจัดการเพื่อนำเสนอ
ข้อมูลต่อผู้รับผิดชอบโครงการเพื่อนำสู่การปฏิบัติในความรับผิดชอบของแต่ละคณะทำงาน และดำเนินงาน
ตามแผนปฏิบัติการของโครงการโดยมีบทบาทในแต่ละช่วงของการดำเนินงาน

ทีมที่ปรึกษา : จำนวน 13 คน ตัวแทนจากหน่วยงานราชการ สถานศึกษา กลุ่ม/เครือข่าย ภาคประชา
สังคม และภาคเอกชน

หน้าที่

1. ให้ข้อคิดเห็นต่อการดำเนินงาน การกำหนดทิศทาง แนวทาง แผนการดำเนินกิจกรรมของ
คณะทำงาน
2. ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในประเด็นที่มีความเชี่ยวชาญต่อคณะทำงาน

Core Team : ทีมอาจารย์จากมหาวิทยาลัย ตัวแทนจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตัวแทน
ทีมพี่เลี้ยงในพื้นที่ ตัวแทนจากประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และประเด็นการพัฒนาเด็กและ
เยาวชน

หน้าที่

กำหนดทิศทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย ร่วมคิด ร่วมดำเนินการโครงการ ร่วมคิด
แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน

ทีมผู้ประสานเครือข่าย : ตัวแทนประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และประเด็นการ
พัฒนาเด็กและเยาวชน

หน้าที่

ประสานงานกับทีมผู้รับผิดชอบงานขับเคลื่อนนโยบายสุขภาพระดับอำเภอเพื่อขับเคลื่อนประเด็น
ยุทธศาสตร์ ให้คำแนะนำ ทีมพื้นที่ (พี่เลี้ยง) เครือข่าย องค์กรกลางในชุมชน ในประเด็นใดประเด็นหนึ่งใน

อำเภอเดียวกัน สอบทานข้อมูลในพื้นที่ก่อนส่งต่อทีมวิชาการ ให้ข้อคิดเห็นต่อทีมวิชาการในการวิเคราะห์
สังเคราะห์ข้อมูล

ทีมพี่เลี้ยงในพื้นที่ต้นแบบ : ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานในประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ
ผู้สูงอายุ และประเด็นการพัฒนาเด็กและเยาวชน

หน้าที่

1. เสริมพลังอำนาจให้กับเครือข่าย องค์กรกลาง ระดับชุมชน ให้สามารถสะท้อนข้อมูลปัญหาและ
ความต้องการการพัฒนาชุมชนของตน
2. ดำเนินการวิเคราะห์ วิจัย เพื่อค้นหาทุนและศักยภาพที่ชุมชนมีอยู่ มาใช้แก้ปัญหาของชุมชนนั้น ๆ
ด้วยตัวของชุมชนเอง
3. พัฒนาศักยภาพให้ชุมชนสามารถพัฒนาข้อเสนอโครงการ จนผ่านการกลั่นกรองโครงการของ
คณะกรรมการกลางจาก สสส.
4. ติดตามหนุนเสริมการทำงานของชุมชนเพื่อใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ตามบริบทของชุมชนนั้น ๆ
5. สะท้อนให้ชุมชนได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง
6. ร่วมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ Node เป็นระยะ

ทีมพี่เลี้ยงนอกพื้นที่

หน้าที่

1. สนับสนุนการดำเนินการร่วมกับพี่เลี้ยงในพื้นที่
2. ร่วมกับพี่เลี้ยงในพื้นที่ดำเนินการวิเคราะห์ วิจัย เพื่อค้นหาทุนและศักยภาพที่ชุมชนมีอยู่ มาใช้
แก้ปัญหาของชุมชนนั้น ๆ ด้วยตัวของชุมชนเอง
3. สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพร่วมกับพี่เลี้ยงในพื้นที่ให้ชุมชนสามารถพัฒนาข้อเสนอโครงการ จน
ผ่านการกลั่นกรองโครงการของคณะกรรมการกลางจาก สสส.
4. ถอดบทเรียนชุมชนเพื่อใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ตามบริบทของชุมชนนั้น ๆ
5. ร่วมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ Node เป็นระยะ
6. รายงานผลการติดตามและถอดบทเรียนให้ Node

ทีมพี่เลี้ยงชุมชนร่วมเรียนรู้ : ตัวแทนจาก 13 พื้นที่

หน้าที่

1. สนับสนุนวิชาการ เสริมพลังอำนาจให้กับเครือข่ายองค์กรกลาง ระดับชุมชน ให้สามารถสะท้อน
ข้อมูล ปัญหา และความต้องการการพัฒนาชุมชนของตน
2. ดำเนินการวิเคราะห์ วิจัย เพื่อค้นหาทุน และศักยภาพที่ชุมชนมีอยู่ มาใช้แก้ไขปัญหาของชุมชนนั้น
ด้วยตัวของชุมชนเอง
3. พัฒนาศักยภาพให้ชุมชนสามารถพัฒนาข้อเสนอโครงการ จนผ่านการกลั่นกรองโครงการของ
คณะกรรมการกลางจาก สสส.
4. ติดตามหนุนเสริมการทำงานของชุมชนผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาชุมชน และ
ถอดบทเรียนชุมชนเพื่อใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ตามบริบทของชุมชนนั้น ๆ

- 5. สะท้อนให้ชุมชนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 6. ร่วมกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับ Node เป็นระยะ
- 7. ประสานการดำเนินงานกับพี่เลี้ยงต้นแบบในและนอกพื้นที่

ทิววิชาการ : เป็นพี่เลี้ยงด้านวิชาการให้กับทีมพี่เลี้ยง

หน้าที่

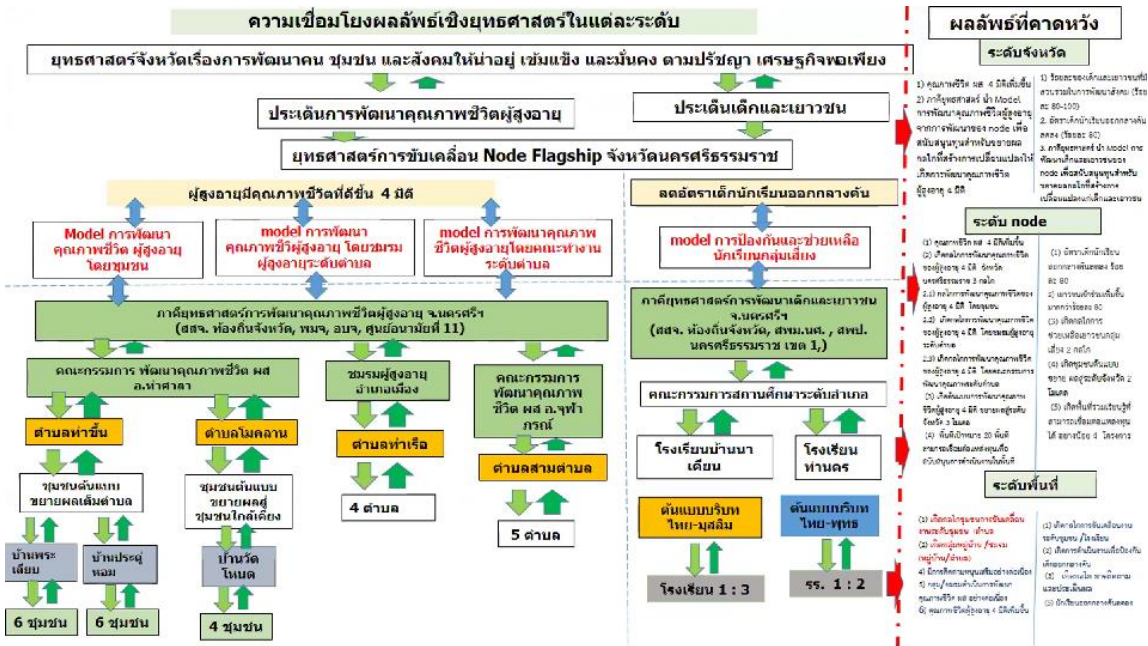
1. ศึกษาวิจัย สะท้อนข้อมูลที่ได้ ให้กับองค์กรกลาง ร่วมสร้างสุขภาวะชุมชนเมืองคอน และทุกทีมงาน เพื่อนำไปใช้ในการปรับเปลี่ยนการทำงาน
2. สื่อสารเพื่อเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานขององค์กรกลาง ให้สังคมได้รับรู้และสนับสนุนข้อมูล สนับสนุนวิชาการให้กับทีมขับเคลื่อนเชิงพื้นที่ เพื่อเสริมพลังอำนาจให้กับภาคประชาชนในพื้นที่

กองเลขานุการ : เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จำนวน 2 ท่าน

หน้าที่

1. จัดเก็บเอกสาร ประสานการทำงานทั้งภายในทีมและบุคคลภายนอก
2. ประสานการทำงานกับเครือข่ายองค์กรกลางในชุมชน และสนับสนุนการดำเนินงานของทีม

ประเด็นยุทธศาสตร์ และความเชื่อมโยงผลลัพธ์ (Outcome Alignment) Node Flagship จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. ประเด็น การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ 18 โครงการย่อย มีพื้นที่ต้นแบบ คือ โรงเรียนบ้านนาเคียน เป็นพื้นที่ต้นแบบด้านการ

2. ประเด็น การพัฒนาเด็กและเยาวชน 7 โครงการย่อย มีพื้นที่ต้นแบบ คือ โรงเรียนบ้านนาเคียน เป็นพื้นที่ต้นแบบด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในบริบทของไทย-มุสลิม เพื่อลดอัตราการ

ออกจากโรงเรียนกลางคัน เนื่องจากมีปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ จากโรงเรียนต้นแบบมีการขยายผลไปยังโรงเรียนร่วมเรียนรู้ ได้แก่ โรงเรียนบ้านในถุ้ง โรงเรียนบ้านทุ่งเกราะ

อีกพื้นที่ คือ โรงเรียนบ้านท่านคร เป็นพื้นที่ต้นแบบด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในบริบทของไทย-พุทธ เพื่อลดอัตราเด็กออกจากโรงเรียนกลางคัน เนื่องจากมีปัญหาครอบครัว จากโรงเรียนต้นแบบมีการขยายผลไปยังโรงเรียนร่วมเรียนรู้ ได้แก่ โรงเรียนกรุงหยันวิทยาคาร โรงเรียนบ้านบางกระบือ และโรงเรียนอินทร์ธานี

อาจารย์บุญเรือง ขาวนวล

ตามที่มีการปรับโครงสร้างและแนวทางการดำเนินงานโครงการ ในแต่ละระยะ 1-3 คิดว่าระยะที่สามนี้ลงตัวหรือยัง

รศ.ดร.อุไร จเรประพาส

ระยะที่สามนี้ลงตัวที่สุดแล้ว เนื่องจากระยะแรก ยังไม่ทราบทิศทางการทำงานที่ชัดเจน เรามีคณะทำงานที่เป็นที่ปรึกษามาช่วยดูเฉพาะเรื่องว่าทำได้หรือทำไม่ได้ แต่ไม่ได้มาร่วมกันทำงาน ระยะที่สองมีการพัฒนาโดยการตั้ง Core Team มีพี่เลี้ยงเชิงพื้นที่ แต่ยังมีปัญหา คือ พี่เลี้ยงเชิงพื้นที่ไม่เชี่ยวชาญด้านวิชาการ เช่น ARE การถอดบทเรียน การสรุปบทเรียน ออกมาเป็นงานวิชาการ

สำหรับในระยะที่สามจะมี Project Manager เข้ามาช่วย และคัดเลือกประเด็นที่เป็นปัญหาของจังหวัดนครศรีธรรมราชจริง ๆ จากเดิมที่ทำ 3-4 ประเด็น เหลือเพียง 2 ประเด็น ที่ได้มาจากการประชุมและข้อมูลต่าง ๆ มีทีมที่มีประสบการณ์จากพื้นที่เข้ามาช่วยทำงานกับผู้รับผิดชอบโครงการย่อย และพี่เลี้ยง ลงรายละเอียดแต่ละโครงการ ทำให้ชุมชนรู้ว่ามันมันได้ผลลัพธ์อะไรบ้างที่ต้องดำเนินการไป โครงสร้างการทำงานของปีนี้ทำให้การทำงานง่ายขึ้น แม้จะมีสถานการณ์โควิด-19 เข้ามาก็ตาม

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยเสริมที่ทำให้ทำงานได้ง่ายขึ้น คือ ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ให้นักศึกษาเข้าไปร่วมเรียนรู้กับผู้นำชุมชน และโรงเรียน ในการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ทำให้ช่วยเสริมการทำงานซึ่งกันและกัน

ผศ.ดร.รัชฎาภรณ์ จันทรสวรรณ

การฝึกปฏิบัติรายวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน ในช่วงแรกที่วางแผนไว้ คือ ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลในพื้นที่ของตนเอง จากนั้นค่อยนำข้อมูลมารวมกัน แต่เมื่อได้มีการปรึกษากันหลายภาคส่วนทำให้เห็นว่าหากทำตามนั้นจะไม่เห็นทุนชุมชน และศักยภาพของชุมชน หรือหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

จากการประชุมทีมผู้รับผิดชอบโครงการผู้สูงอายุในพื้นที่ และได้พื้นที่ที่มีความพร้อมที่จะให้นักศึกษาลงไปร่วมเรียนรู้ในชุมชน ตั้งแต่การเก็บข้อมูลชุมชน โดยมีการข้อมูลของทุกช่วงวัย และเชื่อมกับประเด็นผู้สูงอายุของพื้นที่ด้วย นักศึกษาอาจจะไม่ได้เน้นประเด็นผู้สูงอายุ 100% แต่จะเน้นมากกว่ากลุ่มอื่น

ได้มีการนำโครงการที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุของพื้นที่มาดูรายละเอียดว่ามีการวางแผนได้ผลหรือไม่อย่างไร ให้นักศึกษาและอาจารย์ได้มีส่วนช่วยชุมชน และชุมชนเองก็ได้ช่วยนักศึกษาในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล เนื่องจากบางครั้งนักศึกษาไม่สามารถลงพื้นที่ได้ จะอาศัยแกนนำในชุมชน หรือผู้รับผิดชอบโครงการช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลให้

มีการประชุมที่มาร่วมกันกับพื้นที่ตั้งแต่ก่อนเก็บข้อมูล การทำประชาคม การดำเนินโครงการ และการประเมินโครงการ ในส่วนของการประเมินผล ทางพื้นที่ได้มีส่วนช่วยเสนอความคิดเห็นว่าเขาต้องการอะไรบ้าง นักศึกษาแคมีส่วนช่วย แต่พื้นที่จะเป็นตัวหลักในการดำเนินงานเก็บข้อมูล

ผศ.กำไล สมรักษ์

แนวคิดในการนำการจัดการเรียนการสอนไปบูรณาการกับโครงการ เราตั้งวัตถุประสงค์ไว้ชัดว่าจะนำนักศึกษาไปฝึกและร่วมเรียนรู้กับชุมชนในการเก็บข้อมูล เพื่อมาวิเคราะห์และทำโครงการของนักศึกษาเอง ส่วนชุมชนได้เรียนรู้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล เช่น google form จากนักศึกษา เกิดการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน แต่ตัวโครงการ ผลลัพธ์ตามบันไดผลลัพธ์ ก็ยังคงเป็นของชุมชนทั้งหมด ไม่ใช่ของนักศึกษา

ดร.กุลทัต หงษ์ชยางกูร

จะทราบได้อย่างไรว่าพื้นที่สามารถเก็บข้อมูลได้แล้ว

ผศ.กำไล สมรักษ์

จะมีการทำประชาคมผ่านทางออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ทำให้เห็นว่าพื้นที่สามารถเก็บข้อมูลและนำมาใช้ได้ แต่อาจจะยังไม่ถึงขั้นการประเมินตามตัวชี้วัด เป็นเพียงการเข้าไปเรียนรู้ในช่วงเวลาสั้น ๆ

ดร.กุลทัต หงษ์ชยางกูร

บทบาทของ Node Flagship คือ การเพิ่มศักยภาพให้พื้นที่ที่สามารถเก็บข้อมูล สร้างชุดคำถามได้สามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลได้ อยากทราบว่ามีการจัดโครงสร้างกับทีมพี่เลี้ยงอย่างไรในการดูแลโครงการ วิธีการให้ Intervention กับโครงการ มีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้พื้นที่ที่มีศักยภาพ ทาง Node Flagship ได้มีส่วนไปกระตุ้นพื้นที่อย่างไรให้สามารถมีศักยภาพในการทำโครงการ เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ติดตามประเมินผล ได้

รศ.ดร.อุไร จเรประพาส

การเก็บข้อมูล พื้นที่จะมีคณะกรรมการเครือข่ายองค์กรกลางร่วมสร้างชุมชน ประกอบด้วยตัวแทนจากท้องถิ่น ท้องถิ่น ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตัวแทนของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 8 คน เข้ามาร่วมพัฒนาข้อเสนอโครงการให้มีคุณภาพร่วมกับทาง Node Flagship ก่อนที่จะมีการเสนอโครงการเข้ามารับการกลั่นกรองจาก Node Flagship เพื่อรับทุนสนับสนุน ต้องมีการจัดทำชุดข้อมูลเบื้องต้นให้เห็นว่าพื้นที่มีข้อมูล ได้ผ่านกระบวนการจัดทำข้อมูลแล้ว จากนั้นชุมชนที่เป็นชุมชนต้นแบบก็จะมีการเชิญทุกชุมชนที่ทำประเด็นผู้สูงอายุมาร่วมออกแบบ เก็บข้อมูล ทำชุดข้อมูลจำเป็นเพื่อการจัดเก็บข้อมูลในภาพรวมที่ทุกชุมชนต้องจัดเก็บเหมือนกัน เพื่อนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลก่อน-หลัง การพัฒนา และแต่ละชุมชนก็จะมีการจัดเก็บข้อมูลตามบริบทของตัวเอง เช่น ชุมชนท่าเรือ เน้นเรื่องกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุ ก็จะมีการเก็บข้อมูลเรื่องกลุ่มอาชีพเพิ่มเติมจากการเก็บข้อมูลในภาพรวม

การพัฒนาศักยภาพ มี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบแรกร่วมกับ สำนัก 6 สสส. ในการพัฒนาศักยภาพพี่เลี้ยง เรื่อง การทำ ARE การถอดบทเรียน รูปแบบที่สอง Node Flagship พัฒนาศักยภาพให้กับชุมชน เรื่อง ทักษะการจัดการจัดเก็บ การตรวจสอบ การจัดทำ การวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาข้อเสนอโครงการให้มีคุณภาพ การพัฒนาทักษะ ARE แก่พี่เลี้ยงเพื่อไปพัฒนาให้กับคณะกรรมการเครือข่ายองค์กรกลางร่วมสร้างชุมชน ของ

แต่ละชุมชน เพื่อให้คณะกรรมการฯ ได้ไปขยายผลแก่เครือข่ายต่อให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน รูปแบบที่สาม ทีมส่วนกลางพัฒนาศักยภาพให้กับชุมชน

สำหรับพี่เลี้ยงจะมี 2 กลุ่ม คือ พี่เลี้ยงเชิงพื้นที่ กับ พี่เลี้ยงเชิงวิชาการ โดยพี่เลี้ยงเชิงวิชาการจะช่วยดูการเก็บข้อมูลของพี่เลี้ยงเชิงพื้นที่

ดร.กุลทัต หงษ์ชยางกูร

ใช้เกณฑ์คัดเลือกพื้นที่ในประเด็นผู้สูงอายุอย่างไร

รศ.ดร.อุไร จเรประพาส

ประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มี 4 มิติ คือ มิติสุขภาพ มิติสังคม มิติเศรษฐกิจ มิติสิ่งแวดล้อม สำหรับมิติทางสุขภาพ คือ กิจกรรมทางกาย เนื่องจากผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีการกิจกรรมทางกายเพียง 40% มีเป้าหมายให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทางกายได้อย่างถูกต้องเพิ่มขึ้นในปี 2565 ร้อยละ 5 โดยมีพื้นที่ต้นแบบและขยายผลไปยังท้องถิ่น เพื่อรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสุขภาพตำบล ส่วนมิติทางสังคม จะวัดจากการที่ผู้สูงอายุสามารถเดินทางไปเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ตั้งเป้าหมายว่าแต่ละชุมชนเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ในจังหวัดจะมีทุนชุมชน คือ มีชมรมผู้สูงอายุในชุมชนที่ขับเคลื่อนมิติเหล่านี้ อยู่ ทาง Node จึงใช้วิธีการสนับสนุนงบประมาณให้กับชมรมผู้สูงอายุเพื่อขับเคลื่อนให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของแต่ละชุมชน จากนั้นให้ชมรมขยายผลต่อไปยังชมรมอื่น ๆ โดยไปขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสุขภาพตำบล

มิติทางเศรษฐกิจ ในระยะปีแรก จะวัดจากรายได้ของผู้สูงอายุ แต่ทางผู้ทรงคุณวุฒิ สสส. ให้ปรับเป็นการลดรายจ่ายของผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุบางคนไม่มีรายได้ และให้วัดที่การออม

มิติสิ่งแวดล้อม จากข้อมูลที่มีอยู่พบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดเสี่ยงต่อการหกล้มกว่าร้อยละ 40 จากการจัดบ้าน และมวลกล้ามเนื้อของผู้สูงอายุที่น้อย จึงนำมาตั้งเป็นตัววัดความเสี่ยงต่อการหกล้ม ให้ชุมชนได้ทำโครงการเพื่อให้เกิด Best Practice มีนวัตกรรมป้องกันการหกล้ม สามารถขยายผลไปยังพื้นที่อื่นได้

ดร.จิราพร วัฒนศรีสิน

นอกจากจะเลือกพื้นที่ที่มีความพร้อมแล้ว ยังมีการลงไปพูดคุยกับพื้นที่ว่ามีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุอย่างไรบ้าง มีต้นทุน เครือข่าย อย่างไรบ้าง ซึ่งก็จะอยู่ใน 4 มิติ เช่น ชุมชนท่าเรือ จะมีปัญหา คือ ผู้สูงอายุเข้าร่วมชมรมเพียง 20% จึงต้องการให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมชมรม และทำกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อมิติสุขภาพ และมิติสังคม ส่วนมิติทางเศรษฐกิจ ทุกพื้นที่มีปัญหาเรื่องนี้ โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์โควิด-19 สำหรับมิติสิ่งแวดล้อม บางพื้นที่มีปัญหาเล็กน้อยไม่เท่ากัน จากนั้นก็มาคิดกิจกรรมในโครงการเพื่อแก้ปัญหาตามมิติต่าง ๆ โดยอาศัยต้นทุนทางชุมชนที่มีอยู่เป็นหลัก สามารถตอบโจทย์ที่ทาง Node ต้องการได้

อาจารย์บุญเรือง ขาวนวล

การสนับสนุนพื้นที่นอกจากชมรมแล้ว ยังสนับสนุนให้ รพ.สต. หรือ กลุ่มอื่นให้เข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่

ดร.จิราพร วัฒนศรีสิน

พื้นที่ท่าเรือจะมีคณะกรรมการกลางๆ ที่มีตัวแทน เครือข่ายจากภาคส่วนต่าง ๆ มาเข้าร่วม ตั้งแต่เริ่มเขียนโครงการ ทำให้สามารถช่วยกันขยายผลงานออกไป

ดร.กุลทัต หงษ์ชยางกูร

เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีปัญหาไม่เหมือนกัน แต่สุดท้ายต้องไปตอบ Outcome ทั้งจังหวัด ทาง Node Flagship มีระบบที่จะทำให้พื้นที่ที่รับโครงการไป สามารถตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาเพื่อตอบตัวชี้วัดที่ทาง Node Flagship วางไว้ อย่างไร

ดร.จิราพร วัฒนศรีสิน

Core Team กับ ทีมวิชาการ จะช่วยเชื่อมโยงเป้าหมายของ Node Flagship ให้เข้ากันกับเป้าหมายของพื้นที่ อีกทั้งทางทีมวิชาการ และทีมพื้นที่ ได้มีการประชุมร่วมกับ Node Flagship อย่างสม่ำเสมอ และประชุมร่วมกับ สสส. เพื่อดู Outcome alignments ต่าง ๆ จึงคิดว่า Core Team กับ ทีมวิชาการ จะเป็นตัวที่ทำให้ Node กับ พื้นที่เข้าใจในทิศทางเดียวกัน

ดร.อาทิตย์ บุญรอดชู

ช่วงแรกทิศทางของ Node กับ พื้นที่ ยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่เมื่อทีมวิชาการได้ลงไปช่วยดูบันไดผลลัพธ์ร่วมกับพื้นที่ เอา Outcome ของ Node เป็นตัวตั้ง และดูว่าสิ่งที่พื้นที่ดำเนินการอยู่มีอะไรบ้าง สิ่งในพื้นที่ต้องดำเนินการเพิ่มเติมคืออะไร เพื่อให้ตอบ Outcome ของ Node

รศ.ดร.อุไร จเรประพาส

ประเด็นคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นปัญหาร่วมของจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่แล้ว จึงเป็นตัวตั้งต้นที่สามารถเชื่อมกับพื้นที่ได้ อีกส่วนหนึ่งคือ กลไกของพีเลียง เป็นกลไกที่สำคัญมากในการเชื่อมโยงการทำงานกัน ทาง Node จึงให้ความสำคัญกับพีเลียง มีการทำความเข้าใจ และพัฒนาศักยภาพให้กับทีมพีเลียง

ดร.กุลทัต หงษ์ชยางกูร

ปีที่ผ่านมาตัวกระบวนการของ Node นครศรีธรรมราช ไม่มีปัญหา แต่จะมีจุดที่ต้องปรับคือ จะต้องบอกให้ว่ามีผลลัพธ์ที่ออกมาตอบโจทย์ได้อย่างไรบ้าง มีภาคียุทธศาสตร์อย่างไร จะดึงมาร่วมและให้ช่วยขยายผลโมเดลที่เกิดขึ้นในพื้นที่ หรือทำให้ภาคียอมรับตัวโมเดลได้อย่างไร

รศ.ดร.อุไร จเรประพาส

จากรายงานการถอดบทเรียน ทาง Node ใส่ตัวเลขชัดเจนว่ามีผลลัพธ์อย่างไรบ้าง แต่ไม่ทราบว่าเป็นเพราะเหตุใดถึงบอกว่าเราตอบตัวชี้วัดไม่ได้ ส่วนเรื่องภาคียุทธศาสตร์ยอมรับว่าอาจจะยังไม่เห็นภาพชัดเจน

อาจารย์บุญเรือง ขาวนวล

ขอเสนอว่าให้นำ Outcome mapping มาช่วยในการทำภาคียุทธศาสตร์ และภาคีหุ้นส่วน เมื่อมีการประเมินในส่วนนี้จะทำให้เห็นภาพมากขึ้น

รศ.ดร.อุไร จเรประพาส

การวิเคราะห์ภาคียุทธศาสตร์ จะวิเคราะห์ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน อำเภอ จังหวัดว่ามีใครบ้าง มีบทบาทหน้าที่อย่างไร มีจุดเด่น จุดด้อย อย่างไรบ้าง และเชิญเข้ามาร่วมเป็นที่ปรึกษา

ทาง Node คาดหวังการขยายผลตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ตำบล อำเภอ จึงชวนภาคียุทธศาสตร์ระดับปฏิบัติการมาร่วมตั้งแต่เริ่มต้น เช่น รพ.สต. สาธารณสุขอำเภอ นายอำเภอ ส่วนในระดับจังหวัดซึ่งเป็นภาคี

ระดับนโยบายก็จะดูว่านโยบายของจังหวัดจะสามารถส่งเสริมพื้นที่ได้อย่างไร เช่น บรรจุในแผนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด/ท้องถิ่นจังหวัด/สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพื่อสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมให้กับพื้นที่ในประเด็นผู้สูงอายุโดยเน้นเรื่องที่สอดคล้องกับแผนของเขา ทาง Node จะเป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างพื้นที่กับภาคีต่าง ๆ เพื่อหางบประมาณมาหนุนเสริมให้กับพื้นที่

ดร.กุลทัต หงษ์ชยางกูร

Node ควรจะทำให้ภาคียุทธศาสตร์นำโครงการของ Node ไปบรรจุในแผนของภาคีด้วย เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติต่อไป

อาจารย์บุญเรือง ขาวนวล

การเสริมพลัง การติดตามทีมทำงาน และทีมพื้นที่ ใช้วิธีการอย่างไร

มีกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ หรือการยอมรับกับภาคียุทธศาสตร์อย่างไร

รศ.ดร.อุไร จเรประพาส

จะกำหนดไว้ในตัวแผนชัดเจนว่าจะจัดประชุมเมื่อไหร่ การดำเนินการโครงการไปถึงขั้นตอนไหนแล้ว รวมทั้งการพูดคุยกันแบบไม่เป็นทางการ

ภาคียุทธศาสตร์ระดับปฏิบัติการ จะเป็นลักษณะทำไปด้วย ส่วนภาคียุทธศาสตร์ระดับนโยบาย ทาง Node จะนำข้อมูลไปนำเสนอเพื่อพูดคุยกันให้แผนสอดคล้องกัน

ผศ.กำไล สมรักษ์

จะมีสื่อสารกับภาคียุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง เช่น อำเภอท่าศาลา จะมีการสื่อสารกับทาง พชอ. เรื่องผู้สูงอายุ ส่วนระดับจังหวัดจะมีแกนนำเข้ามาร่วมประชุม เป็นการสื่อสารเชิงนโยบายผ่านภาระงานประจำของเขา

ดร.กุลทัต หงษ์ชยางกูร

การเสนอ Model ของทาง Node จะเป็นรูปแบบบูรณาการ หากไปเสนอแต่ละหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ต่างกันอาจจะยาก แต่ถ้าเสนอจังหวัดเพื่อให้นำไปสู่การปฏิบัติจะดีกว่าแต่จะมีกลไกหรือช่องทางไหนที่พอจะเข้าไปเชื่อมประสานได้บ้าง

รศ.ดร.อุไร จเรประพาส

การเสนอ Model แบบบูรณาการ จะเสนอไปยังท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นจะมีพื้นที่ชัดเจน มีงบประมาณสนับสนุน และบูรณาการงานได้ แต่ถ้าเสนอไปที่จังหวัด จะเข้าแผนแต่ไม่ได้บูรณาการแบบที่ Node ต้องการ แต่ละหน่วยงานจะหยิบไปเฉพาะเรื่องที่เป็นบทบาทหน้าที่ของเขา แยกส่วนรับผิดชอบ จึงต้องเสนอไปยังท้องถิ่นก่อน เพื่อให้เกิดการขยายผลไปยังท้องถิ่นอื่น ๆ และขยับไปทั้งจังหวัด

อาจารย์บุญเรือง ขาวนวล

เท่าที่เห็นภาพ ภาคียุทธศาสตร์อาจจะมี 2 ระดับ คือ ระดับจังหวัด และระดับพื้นที่

ดร.กุลทัต หงษ์ชยางกูร

อยากให้ทาง Node ดูว่าจะทำอะไรให้เข้าไปสู่ภาคยุทธศาสตร์ได้ เพราะสุดท้ายต้องทำงานกับจังหวัด เพราะตอนนี้ยังได้เฉพาะ อบจ. เป็นหลัก อาจจะต้องเข้าไปชวน พม. ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลักประเด็น ผู้สูงอายุคุยกันว่าจะนำ Model แบบบูรณาการเข้าไปสู่แผนของเขาได้อย่างไร ให้เกิดเป็น One Plan ของจังหวัด เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด

ผศ.กำไล สมรักษ์

พม. ของนครศรีฯ จะมีข้อจำกัด คือ มีคนทำงานน้อย และจะเน้นการส่งเสริมการปรับสภาพแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทำทางลาดให้กับผู้สูงอายุ มากกว่าจะเน้นประเด็นคุณภาพชีวิตตามที่ Node เสนอ

ดร.กุลทัต หงษ์ชยางกูร

อาจจะต้องเข้าไปในช่องทางการทำแผนพัฒนาของจังหวัด เพราะจะเป็นแผนที่บูรณาการ เราต้องทำ ข้อมูลให้เห็นว่าจะทำอะไรบ้าง มีใครเข้ามาเกี่ยวข้อง เขียนเป็นโครงการใหญ่ ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบในกิจกรรมนั้น ๆ

ดร.เพ็ญ สุขมาก

ในกระบวนการของการทำยุทธศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด หรือระดับภาค สิ่งแรกที่จะดู คือ จะมีการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์เชิงเปรียบเทียบภาพรวมทั้งหมด ถ้าเป็นระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด จะดูในมิติเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งประเด็นคุณภาพชีวิตจะอยู่ในมิติทางด้านสังคม ถ้าเรามีข้อมูลสถานการณ์ในพื้นที่ และมีพื้นที่ต้นแบบ ไปเสนอในช่วงที่จังหวัดวิเคราะห์ข้อมูล โดยให้ภาคีหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผู้นำเสนอให้เขาเห็นถึงสถานการณ์ปัญหา หากสามารถกำหนดประเด็นปัญหา ความต้องการพัฒนาของพื้นที่ เปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานระดับประเทศว่าในพื้นที่เราอยู่ต่ำหรือสูง เมื่อนำเสนอสิ่งนี้ในกระบวนการของเข้าได้ ต่อไปจังหวัดก็จะเชิญเราไปร่วมกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีจะต้องทำอะไรบ้าง หน่วยงานไหนต้องมาเกี่ยวข้อง ต้องมาจับบทบาททำอะไร

สิ่งเหล่านี้จึงจะบอกได้ว่าเป็น Model ที่เรานำเสนอไปในระดับจังหวัด ไม่ใช่บอกแค่เรามีข้อมูล จัดเวทีเชิงนโยบายแล้ว คุณต้องมีนโยบาย มียุทธศาสตร์ แต่ถ้าทำแบบที่เข้าไปร่วมทำแผนกับเขาตั้งแต่เริ่มต้นจึงจะสามารถนำมาเป็นเป็นผลงานของ Node ได้อ้อ ว่าเกิดจาก Node ที่ทำให้โครงการเข้าไปสู่แผนของจังหวัด เพราะนี่คือสิ่งที่ สสส. ต้องการเห็นภาพว่า Node Flagship ระดับจังหวัดได้ไปชวนคิด ชวนทำ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเด็นที่เราเลือกทำระดับจังหวัด เริ่มต้นอาจจะประสานงานกับสำนักงานจังหวัดเพื่อจะได้มีช่องทางการเข้าไปทำงานร่วมกัน

สรุปการประชุม

ดร.เพ็ญ สุขมาก

อาจจะต้องมีการแลกเปลี่ยนระหว่าง Node Flagship นครศรีฯ กับทางทีมเราอย่างต่อเนื่อง เพื่อเรียนรู้กัน เพื่อจะได้ไปเชื่อมงานในประเด็นอื่นด้วย ประเด็นคุณค่าที่เกิดขึ้นระหว่างทาง โครงการย่อยได้สร้างผลลัพธ์มากกว่าบันไดผลลัพธ์ที่วางไว้ สสส. อาจจะไม่ได้ต้องการโจทย์ตรงนั้น แต่สิ่งที่เราเห็น ได้รวบรวมไว้

และถูกถ่ายทอดออกมา ก็อาจจะสามารถช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับโครงการของ Node Flagship นครศรีฯ ถูกนำไปขยายผล และยกระดับได้ เมื่อคนทำงานเห็นคุณค่าที่เกิดขึ้นก็จะมีแรงจูงใจอยากทำงานเพิ่มขึ้น

สิ่งที่น่าสนใจของ Node Flagship นครศรีฯ อีกอย่าง คือ การวางโครงสร้างการทำงาน แบ่งเป็นทีมต่าง ๆ หากทีมอาจารย์สามารถสรุปและถอดบทเรียนออกมาได้ว่าการวางกลไกแบบนี้ ไปเอื้อให้ไปสู่ผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ และสามารถปิดช่องว่างของการทำงานในปีที่ผ่านมาได้อย่างไรบ้าง ก็จะเกิดโมเดลในเชิงกระบวนการ เป็นนวัตกรรมอีกอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นโดยที่ สสส. ไม่ได้คาดหวังในผลลัพธ์นี้ จัดเป็นคุณค่าของโครงการที่เกิดขึ้นในอีกมิติหนึ่ง